

Післядипломна педагогічна освіта області в умовах «Нової української школи»

Розкрито особливості післядипломної педагогічної освіти регіону в умовах реалізації Концепції «Нова українська школа». Увага акцентується на важливості неперервної освіти дорослих як засобу підвищення кваліфікації педагогів.

Ключові слова: інноваційне освітнє середовище, неперервна освіта, післядипломна педагогічна освіта, професійний розвиток педагогів.

Oleshko P. S. Postgraduate Teacher Training of the Region in the Context of „New Ukrainian School”.

The peculiarities of postgraduate teacher training of the region in the context of implementation the Concept „New Ukrainian School” are revealed. It is focused on the importance of life-long education for adults as a means of advanced training of teachers.

Key words: innovative educational environment, life-long education, postgraduate teacher training, professional development of teachers.

Постановка проблеми. Рух до суспільства знань, глобалізація сучасного світу, інтеграція в європейський та світовий освітній простір окреслюють нові вимоги до учасників навчально-виховного процесу. Сутнісна ознака модернізації полягає у спрямованості до тривалих інновацій, які забезпечують зміни світогляду людини. Це потребує зміни педагогічного мислення, яке має досягнути цінності особистості в контексті загальнолюдських і культурних цінностей.

Метою статті є обґрунтування ефективних шляхів для професійного розвитку сучасного педагога в системі післядипломної освіти в умовах упровадження «Нової української школи».

Виклад основного матеріалу. Стратегія діяльності Волинського ІППО визначається напрямками Концепції «Нова українська школа». У контексті завдань реформування галузі колектив Інституту зосереджує увагу, насамперед, на роботі з педагогами як найважливішим ресурсом проведення змін, виконує свою місію щодо науково-теоретичного, науково-методичного та інформаційного забезпечення модернізації освіти на регіональному рівні. Нині можемо стверджувати, що проведено системну роботу з низки актуальних питань, досягнуто певних результатів, виявлено ризики, окреслено відповідні завдання.

У зв'язку з особливостями **організації навчально-виховного процесу в початковій школі** внесено зміни до навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації вчителів початкових класів; сплановано проведення постійно діючих семінарів, тренінгів, виїзних засідань кафедр,

відповідного відділу. Особливу увагу звернено на організацію роботи з педагогами, які у 2018/2019 навчальному році набиратимуть перший клас та будуть працювати за новим Державним стандартом початкової освіти.

Створено систему роботи з освітянами початкової школи: проводяться навчання за інтегрованими курсами; створено інтернет-ресурс для їх самоосвіти; здійснюються науково-методичні заходи для методистів методичних служб та педагогів; створено координаційну раду щодо вивчення і впровадження нових Державних стандартів та освітніх програм загальної початкової освіти; здійснюється інформаційна діяльність щодо реалізації Концепції в експериментальних класах; налагоджено співпрацю з педагогічними навчальними закладами області.

В умовах упровадження Концепції «Нова українська школа» у ЗНЗ I ступеня визначено чотири експериментальних навчальних заклади. Участь у тренінгах взяли двоє працівників Інституту і регіональний координатор. У липні проведено тренінг для 14 вчителів та чотирьох заступників директорів пілотних шкіл. Навчанням у пілотних класах буде охоплено 225 учнів.

Створюється дистанційний курс для роботи вчителів в експериментальних класах; напрацьовуються навчальні матеріали для учнів перших класів, котрі буде розміщено на онлайн-платформі.

Буде створено рубрикатор «Всеукраїнський експеримент із розроблення і впровадження навчально-методичного забезпечення початкової

освіти» з можливістю доступу кожного вчителя, який працює в режимі експерименту, для щомісячного розміщення власних методичних розробок і навчальних матеріалів. Освітній інформаційний простір Інституту для цього має всі можливості.

Електронні ресурси ВІППО:

<http://vippo.org.ua> – офіційний сайт Волинського ІППО;

<http://dn.vippo.org.ua> – платформа для організації очно-дистанційної форми навчання DLET;

<http://test.vippo.org.ua> – система контролю якості знань;

<http://lib.vippo.org.ua> – електронний бібліотечний каталог Волинського ІППО.

Ще одним важливим питанням для нас у навчальному році є **підготовка вчителів основної й старшої школи до роботи в нових умовах**. Інститут готує педагогів до реалізації змісту за оновленими навчальними програмами основної та старшої школи:

- проведено обговорення з керівниками методичних служб області, навчальних закладів у форматі «стратегічної сесії»;

- здійснено корекцію навчальних планів курсів підвищення кваліфікації в контексті реалізації компетентнісного підходу в освітньому процесі для усіх категорій слухачів;

- забезпечено діяльність обласних творчих груп щодо проблеми моделювання конспектів занять за інноваційними технологіями (метод кейсів у навчанні географії, економіки та природознавства, навчання економіки засобами вебквест-технологій, здоров'язбережувальні технології в початковій школі тощо);

- організовано творчі групи з метою впровадження інноваційних методів навчання для підвищення мотивації педагогів до саморозвитку та професійного вдосконалення;

- оновлено тематику навчально-тематичних планів курсів підвищення кваліфікації;

- проведено науково-методичні заходи для ознайомлення широкого кола педагогів з особливостями змісту та методикою викладання предметів за оновленими програмами.

Нині вже очевидно, що **інформатизація освіти** – це не тільки технічне завдання, пов'язане з добрим оснащенням шкіл, під'єднанням до Інтернету. Інформатизацію необхідно пов'язувати з оновленням змісту, методів і організаційних форм навчання, досягненням нових освітніх результатів, модернізацією всіх сторін життя навчального закладу та професійного розвитку педагогів. Звичайно, це ставить перед нами цілу низку нагальних практичних завдань, які вже вирішуються.

Компонентом створення інформаційного інноваційного середовища є **очно-дистанційна форма навчання (адреса <http://dn.vippo.org.ua>)**. Інноваційність її полягає в тому, що забезпечується індивідуалізація підвищення кваліфікації, розвивається інформаційна культура слухачів, вона є зручною для користування. Науково-методичний супровід здійснюється через платформу дистанційного навчання, розроблену Волинським ІППО, яка є комплексом навчально-методичних матеріалів та освітніх послуг, створених для організації навчання з використанням дистанційних технологій.

Очно-дистанційна форма навчання забезпечує: рівні можливості одержання якісної неперервної освіти; підвищення кваліфікації педагогів без відриву від виконання професійних обов'язків; підвищення ефективності самостійної роботи слухачів; індивідуалізацію процесу підвищення кваліфікації відповідно до потреб і можливостей кожного слухача; створення єдиного освітньо-інформаційного простору регіону.

Разом з тим, Інститут здійснює науково-методичний супровід навчання педагогічних працівників щодо ефективного використання інформаційно-комунікаційних технологій у навчально-виховному процесі.

Волинський ІППО надає практичну та методичну підтримку учителям і школам області з практичного використання ресурсів Мережі. Ознайомлення з освітніми програмами допомагає колегам здобути необхідні навички для більш якісного та сучасного навчального інноваційного процесу.

Одним із пріоритетних питань діяльності ВІППО є здійснення науково-методичного супроводу **вивчення іноземних мов** у навчальних закладах області. Усвідомлюючи важливість володіння такою ключовою компетентністю як знання іноземних мов та ту роль, яку відіграє в сучасному європейському просторі міжкультурне, міжнаціональне взаєморозуміння, Інститут організовує та долучається до проведення різноманітних заходів не тільки для педагогів, а й для учнів та усіх зацікавлених.

Налагоджено творчу співпрацю в рамках різноманітних міжнародних проектів. Триває співробітництво з Корпусом миру США, в Інституті працює його волонтер. У червні 2017 р. на Волині діяли 198 літніх мовних таборів, де учні удосконалювали рівень володіння іноземними мовами.

Основною нашою метою є підготовка вчителів до викладання іноземних мов відповідно до сучасних інноваційних методик.

Водночас усвідомлюємо, що формування педагога-новатора, реалізатора якісних змін у нашій

сфері є викликом для системи післядипломної педагогічної освіти, критерієм ефективності її діяльності.

Формування педагога-новатора – це:

– забезпечення максимальної практичної спрямованості науково-методичних заходів та оновлення змісту занять на курсах підвищення кваліфікації з метою надання учителю ефективних інструментів, технологій, методів для реалізації компетентнісного підходу;

– психологізація змісту навчання, що передбачає формування проактивної позиції педагога, розвитку його емоційної компетентності;

– залучення ресурсу авторських лабораторій учителів-новаторів;

– налагодження партнерських стосунків із зарубіжними установами системи післядипломної освіти, громадськими організаціями.

В умовах формування **нового адміністративно-територіального устрою та децентралізації управління освітою** виникають певні перестороги щодо науково-методичного супроводу становлення педагога нової формації в регіонах області. Сучасний педагог потребує дієвого партнерства, якісного модераторства, ефективного управління та патронажу процесу саморозвитку і самовдосконалення.

Нині мережа методичної служби області включає в себе методичні кабінети різного статусу: методкабінет, що є юридичною особою, методичні кабінети/центри як структурні підрозділи відділів (управлінь) освіти або які входять до їх складу.

Новий Закон «Про освіту» (поки що законопроект) передбачає цілий спектр інноваційних механізмів, що визначатимуть форми і зміст методичного супроводу професіоналізації педагогів: від добровільної зовнішньої сертифікації вчителів до гнучкої системи підвищення їх кваліфікації, закріплення академічної, організаційної, кадрової та фінансової автономії навчального закладу.

Інститутом ведеться постійний діалог з питань налагодження методичної роботи в освітньому просторі ОТГ в перехідний період – як у форматі планових заходів, так і індивідуальних консультацій, координуванні планування роботи. ВІППО залишається відкритою інституцією, яка забезпечуватиме співпрацю з усіма структурами методичної служби області в усіх важливих питаннях.

Співпраця Волинського ІППО з методичними службами:

– підвищення кваліфікації педагогів;

– інформування і конкретизація директив МОН України та обласного управління;

– проведення ЗНО, моніторингових досліджень, вивчення рівня окремих показників якості освіти на замовлення;

– проведення та методичний супровід масових регулярних заходів МОН України (всеукраїнські предметні олімпіади та конкурси школярів, Всеукраїнський конкурс «Учитель року» тощо);

– апробація програм, підручників за пропозицією МОН України;

– розроблення та експертиза авторських програм, методичних розробок, навчально-методичних посібників освітян навчальних закладів області;

– науковий супровід та наукове консультування інноваційної діяльності;

– координація та здійснення актуальних освітніх проектів усеукраїнського та міжнародного рівнів.

У пріоритеті також питання формування директора опорного навчального закладу як сучасного менеджера, лідера освіти. Адже на території області планується утворити близько трьох десятків опорних шкіл і частину закладів реорганізувати у філії.

За рішенням вченої ради Інститут уже апробує новий формат такої підготовки керівників – через **регіональний освітній проект «Лідер освітніх інновацій»**. Навчання здійснюється за чотирма змістовими модулями: «Управління змінами», «Ефективний самоменеджмент», «Лідерство й управління мотивацією команди», «Управління проектом». Особливості реалізації програми проекту полягають у його кредитно-модульному форматі (60 год. – два кредити); аудиторні заняття відбуваються на базі ВІППО по два дні протягом трьох місяців у формі тренінгу. Самостійна робота між сесіями ведеться на робочому місці керівника навчального закладу з використанням дистанційних технологій навчання на платформі дистанційного навчання Волинського ІППО.

Отриманий досвід підтверджує доцільність такого формату й змісту, але є певна колізія: керівники існуючих опорних шкіл із різних причин не виявили бажання брати участі у навчанні. Учасниками стали ті заклади, котрі вже відомі пріоритетним ставленням до інноваційної діяльності.

Надалі своє завдання бачимо у безпосередній співпраці опорних навчальних закладів та Інституту через спільну інноваційну діяльність, керівництво дослідно-експериментальною роботою, проведення тематичних науково-методичних заходів із чітко визначеною цільовою аудиторією.

Статутна діяльність ВІППО дозволяє в умовах сьогодення вирішувати актуальні питання інноваційного розвитку освіти, здійснюючи інноваційні

освітні проекти та дослідно-експериментальну роботу регіонального рівня.

Проводиться координація та реалізація дев'яти актуальних освітніх проектів **усеукраїнського** («Національна мережа шкіл сприяння здоров'ю», «Інтелект України», «Філологічний Олімп», «Програма 15», «Попередження насильства у школі» тощо) та шести – **міжнародного** рівнів (україно-естонський проект «„Міксіке” в Україні»; «Мости дружби в Україну»; співпраця зі спілкою «Брюкеншлаг» у м. Бад Зальцуфлен, земля Нордрейн-Вестфален, Німеччина; проект МОН України і Британської ради «Розробка програми та курсу фахового удосконалення вчителів англійської мови» тощо).

В умовах розвитку інноваційного середовища у навчальних закладах Інститутом спільно з установами освіти Волині здійснюється **дослідно-експериментальна робота** всеукраїнського та регіонального рівнів. Так, в області працює більше десяти експериментальних навчальних закладів всеукраїнського рівня та 28 тих, котрі мають статус експериментального закладу регіонального рівня. Це дозволяє з допомогою працівників Інституту вдосконалювати їх діяльність.

Супровід інноваційних процесів експериментальних навчальних закладів:

- консультації щодо обґрунтування теми, мети, завдань дослідно-експериментальної роботи;
- розробка та схвалення документів для надання статусу експериментального навчального закладу;
- підготовка експертних висновків про доцільність відкриття, припинення чи завершення експериментальних педагогічних досліджень;
- забезпечення інструментарієм для моніторингу результатів інноваційної діяльності;
- формування готовності педагогічного колективу до здійснення інноваційної роботи;
- апробація моделей інноваційного освітнього середовища експериментальних навчальних закладів;
- аналіз результатів досліджень;
- поширення інноваційного досвіду серед освітян області.

Проте статус експериментальних ЗНЗ отримують одні й ті ж навчальні заклади, мотивація цього різна.

Під час підготовки до роботи в режимі експерименту просимо звернути увагу на актуальність та доцільність запропонованої тематики, її змістове наповнення та якість матеріалів, що подають на розгляд вченої ради Інституту.

Результати дослідно-експериментальної роботи:

- Формування інноваційного освітнього простору.
- Моделювання освітнього середовища сучасного навчального закладу.
- Визначення умов реалізації компетентнісного підходу у навчально-виховному процесі ЗНЗ.
- Упровадження та перевірка ефективності:
 - а) освітніх інновацій;
 - б) інноваційних технологій формування ключових і предметних компетентностей школярів;
 - в) здоров'язбережувальних технологій у навчально-виховний процес;
 - г) інформаційних технологій в управлінську, навчально-виховну діяльність.
- Визначення критеріїв ефективного функціонування інноваційних моделей освітніх середовищ.
- Розробка авторських програм, спецкурсів, курсів за вибором, методичних рекомендацій.
- Створення сприятливого психологічного клімату в педагогічних колективах.

Колектив Волинського ІППО може та готовий ефективно виконувати актуальні питання інноваційного розвитку освіти, забезпечувати якісні послуги щодо неперервної освіти педагогів за умови вирішення низки стратегічних питань.

Висновки. Виходячи з Концепції «Нова українська школа», є певні довгострокові цілі, над якими Інститут працює вже зараз. Адже щоб здійснити зміни в нашій системі, необхідно потрудитися над змістом освіти, який вимагає оновлення, і з учителем, який має володіти сучасними методиками донесення змісту до учнів.

За висловом Віктора Андрущенка, «нову школу збудує новий учитель». Ми хочемо, щоб наш педагог жив реальним, а не уявним життям усього суспільства, був справжнім професіоналом, наставником і вихователем наступних поколінь. Спільними зусиллями досягнемо цієї мети, будемо вирішувати питання, яким чином зробити нашу освіту більш відкритою, доступною та якісною.

Література

1. Калініна Л. Управління Новою українською школою. Порівняльна характеристика концептуальних змін [Текст] / Л. Калініна // Директор школи. – 2017. – Січень. – С. 12–21.
2. Карамушка Л. М. Психологія підготовки майбутніх менеджерів до управління змінами в організації : монографія [Текст] / Л. М. Карамушка, М. В. Москальов. – К. – Львів : Сполом, 2011. – 216 с.
3. Нова українська школа. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/2016/12/05/konceptpcziya.pdf>
4. Олійник В. Відкрита післядипломна педагогічна освіта: стан та перспективи розвитку [Текст] / В. Олійник // Післядипломна освіта в Україні. – 2017. – № 1. – С. 3–7.
5. Сорочан Т. Післядипломна педагогічна освіта: можливі відповіді на виклики модернізації [Текст] / Т. Сорочан // Післядипломна освіта в Україні. – 2015. – № 2. – С. 9–12.